

Praca: Pojęcie wartości życia człowieka w wybranych koncepcjach etyki utilitarystycznej i personalistycznej / The Value of Human Life in Selected Concepts of Bioethical Personalism and Utilitarianism

Autor: Katarzyna Waliczek

STRESZCZENIE

Celem pracy jest ukazanie, jak używane i interpretowane jest pojęcie wartości życia w wybranych koncepcjach etyki utilitarystycznej i personalistycznej. W dwóch pierwszych rozdziałach przeanalizowano podstawy etyczne i antropologiczne stanowiska utilitarystycznego i personalistycznego. W przypadku pierwszej z tych szkół, podstawową zasadą etyczną jest unikanie cierpienia (szkody) i zwiększanie szczęścia (przyjemności), wartość utożsamiana jest z jakością, a przyjęta koncepcja antropologiczna to funkcjonalistyczna koncepcja osoby. W przypadku drugiej, podstawową zasadą etyczną jest szacunek dla godności osoby, godność osoby rozumiana jest jako wartość wrodzona, niezbywalna i niestopniowalna, a przyjęta koncepcja antropologiczna korzysta głównie z osiągnięć metafizyki klasycznej (osoba jako indywidualna substancja natury rozumnej). W kolejnych dwóch rozdziałach zaprezentowano, jak przyjęcie jednego z tych dwóch stanowisk wpływa na konkretne propozycje w dziedzinie bioetyki. Bioetyka utilitarystyczna dopuszcza aborcję oraz samobójstwo wspomagane i eutanazję jako rozwiązania godziwe moralnie lub wręcz je zaleca, szczególnie w przypadkach zakwalifikowanych jako „życie niewarte przeżycia” lub „życie niewarte kontynuowania”. Bioetyka personalistyczna, sprzeciwiając się wyróżnianiu istot ludzkich „będących osobami” i „niebędących osobami”, generalnie uznaje procedury aborcji i samobójstwa wspomaganego / eutanazji za niedające się pogodzić z wrodzoną i niezbywalną godnością ludzką. W ostatnim rozdziale przedstawiono także dwa wyzwania stojące przed bioetycznym personalizmem dzisiaj („kontrola nad własną śmiercią jako prawo człowieka” oraz „niechęć do metafizyki”) i propozycje ich rozwiązania.

ABSTRACT

How should we understand the value of human life? This question is crucial for our decisions in both everyday life and the medical field. In my thesis, I compare and contrast the understanding of the term in two schools of bioethics – utilitarianism and personalism. Utilitarian writers concentrate on the quality of life. They also argue that not every human being must be a human person. Not every human being develops higher brain functions, which are necessary to express oneself as a person. This type of thinking often leads to a very liberal view on abortion and assisted suicide. The personalistic view strongly disagrees with this distinction. A human being is a person because of her human nature. The personalistic approach to abortion and assisted suicide in general cancels these procedures as moral options and encourages medical professionals to find alternatives. In the last chapter of my thesis, I highlight two challenges for the personalistic approach and possible answers to them. The first one is the change in how our society understands human rights. Is this a human right to control the moment and the conditions of one's death? I propose Victor's Frankl concept of meaning and suffering as the alternative to the utilitarian view. The second one is what I call 'the aversion to metaphysics'. A modern man sees 'nature' as a source of limitations and restrictions when he prefers to choose his ways freely. Though control may indeed bring a sense of safety, there are also risks to our autonomy and identity as human beings linked to unlimited medical interventions and genetic testing. The belief that some human beings can decide if other human beings have a 'life not-worth living' or not brings danger to justice and human rights in general.

Waliczek

Kraśń, 7.06.2022